

## SXEDIO.GK8

**3.8.1954: ΣΥΣΣΩΜΟΣ Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΛΑΟΣ- ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΙ- ΑΝΤΙΔΡΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΑΚΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΜΕ ΕΠΤΑΗΜΕΡΗ ΠΑΝΑΠΕΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ**

Ο Κυριακός λαός αντέδρασε σύσσωμος και ενωμένος για πρώτη φορά, ίσως, τόσο έντονα, στους αντιστασιακούς νόμους που επέβαλε ο κυβερνήτης Σερ Ρόμπερτ Αρμιτέϊτζ που θύμιζαν την περίοδο της Παλμεροκρατίας που ακολούθησε μετά την εξέγερση του **1931**.

Οι εφημερίδες τόσο της δεξιάς όσο και της Αριστεράς ανέστειλαν τις εκδόσεις τους από τις **3** μέχρι τις **9** Αυγούστου **1954**, ενώ ο Σύνδεσμος Διευθυντών Εφημερίδων διαμαρτυρήθηκε έντονα στον Κυβερνήτη με τους νόμους που επέβαλε στόχευε να φιμώσει τον τύπο:

"Οι διευθυνταί των ελληνικών εφημερίδων της Κύπρου διαμαρτυρόμεθα εντονώτατα διά την απόφασιν της Κυβερνήσεως, όπως θέση εις εφαρμογή τερατωδώς περιοριστικά μέτρα κατά του Τύπου, είναι πράγματι εκπληκτικόν να συνδυάζεται η επιβολή του συνταγματικού, έστω και κατ' όνομα, κεθεστώτος, με φίμωσιν του τύπου και εξαφάνισιν της ελευθέρας εκφράσεως γνώμης. Προφανώς διά των περιορισμών τούτων επιδιώκεται να καταστή αδύνατος η αντίδρασις του λαού κατά του συντάγματος και η εκδήλωσις των σκέψεων του καθ' ον χρόνον τα Ηνωμένα Έθνη, θα συζητούν επί θέματος αμέσως σχετιζομένου με την Κύπρον.

Εις τα χείλη εκατομμυρίων ανθρώπων ευρίσκεται η λέξις "Κύπρος", αλλ' ο Κύπριος δεν δύναται να πληροφορηθή ούτε όσα περί του τόπου του γράφονται εις Βρεττανικάς και άλλας εφημερίδας του εξωτερικού, ούτε θα δυνηθή να λάβη θέσιν επί όσων περί της νήσου του θα λεχθούν ενώπιον των Ηνωμένων Εθνών.

Την ανήκουστον ταύτην κατάργησιν των

στοιχειωδών αρχών της προσωπικής ελευθερίας είμεθα υπόχρεοι να καταγγείλωμεν προς τον πρωθυπουργόν Σερ Γουίνστον Τσέρτσιλ και προς Διεθνείς Οργανισμούς, εις ένδειξιν διαμαρτυρίας απεφασίσαμεν όπως διακόψωμεν την έκδοσιν των εφημερίδων μας επί μίαν εβδομάδα.

Διά τους Διευθυντάς των εν Κύπρω Ελληνικών Εφημερίδων

ΒΙΑΣ ΜΑΡΚΙΔΗΣ

Στις 2 Αυγούστου ήλθε η πρώτη αντίδραση του ΑΚΕΛ το οποίο με ένα τηλεγράφημά του στον Πρωθυπουργό της Βρετανίας Ουίνστον Τσέρτσιλ τόνιζε:

" Ο κυπριακός λαός διαμαρτύρεται σφοδρότατα ενάντια στην ανακοίνωση που εξέδωσε σήμερα η Κυβέρνηση της Κύπρου, σύμφωνα με την οποία εξέδωσε σήμερα η Κυβέρνηση της Κύπρου, σύμφωνα με την οποία οι ανελεύθεροι νόμοι που επηρεάζουν την ελεύθερη έκφραση των εθνικών του αισθημάτων εφαρμοστούν. Ο Κυπριακός λαός απαιτεί να αποσυρθούν όλοι οι ανελεύθεροι Νόμοι. Απαιτεί σεβασμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα και του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης".

Την ίδια μέρα, επήλθε και η ποθητή-τουλάχιστον από το ΑΚΕΛ- προσέγγιση Μακαρίου και ΑΚΕΛ για συντονισμό προσπαθειών, εν όψει του κοινού κινδύνου: Ο Μακάριος δέχθηκε στις 2 Αυγούστου τους δημάρχους της Αριστεράς Λεμεσού, Αμμοχώστου και Λάρνακας και συζήτησαν τρόπους αντίδρασης.

Την επομένη 3 Αυγούστου 1954 ο Μακάριος δεχόταν μια πιο ευρεία αντιπροσωπεία στην οποία περιλαμβάνονταν και πάλι αριστεροί. Την αντιπροσωπεία αποτελούσαν οι Γενικοί Γραμματείς της ΣΕΚ Μιχαλάκης Πισσάς, της ΠΕΚ, Α. Αζίνας, της ΠΕΟ Ανδρέας Ζιαρτίδης, της ΕΑΚ Χαμπής Μιχαλίδης, ο Οργανωτικός Γραμματέας της ΠΕΟ Παντελής Βαρνάβα και οι Φάνος Ιωαννίδης, Γιάννης Ρωσσίδης και Γιάννης Κακουλλής της Ένωσης Επαγγελματοβιοτεχνών Κύπρου.

Επίσης την ίδια μέρα, (3.8.54) ο Γενικός

Γραμματέας του ΑΚΕΛ Εζεκίας Παπαϊωάννου δέχθηκε επίσης δυο δημοσιογράφους των εφημερίδων "Ντείλι Εξπρές" και "Ντείλι Μέηλ" στους οποίους προέβη σε έντονες δηλώσεις.

Ο Παπαϊωάννου έδωσε στους Αγγλους δημοσιογράφους ανακοίνωση που έχει εκδόσει το κόμμα του σχετικά με την κατάσταση που κυκλοφόρησε αργότερα σε **40.000** αντίτυπα, και στη οποία τονιζόταν:

"Να ξεχάσουμε, να θάψουμε στο παρελθόν τη διάσπαση που τόσα πολλά μας στοίχισε από δεκάδες χρόνια.

Να δώσουμε τα χέρια όλοι οι άνθρωποι που από χρόνια είμαστε ριζωμένοι στην ίδια γη.

Να συναδελφωθούμε στη σκληρή πάλη για τη ζωή και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Αδελφοσύνη, αλληλεγγύη, ψυχραιμία, θέληση για τη ζωή.

Αυτά είναι το παν".

Στις δηλώσεις του στους Αγγλους δημοσιογράφους ο Παπαϊωάννου διέψευσε ότι υπήρχαν ταραχές στην Κύπρο και πρόσθεσε:

"Όπως βλέπετε με τα μάτια σας δεν υπάρχει απολύτως τίποτε που να μπορεί έστω και κατά διάνοια να επιτρέπει στην κυβέρνηση να δικαιολογήσει τ' ανελεύθερα μέτρα της. Τα περί "ταραχών" που διαδόθηκαν στην Αγγλία δεν αποτελούν παρά μια φτηνή, αλλά αποτυχεμένη προσπάθεια για να δικαιολογηθούν στην κοινή γνώμη της Αγγλίας τ' ανελεύθερα μέτρα που εφαρμόστηκαν στην Κύπρο.

Ο Κυπριακός λαός θα συνεχίσει με το ακαταμάχητο δίκαιο της υπόθεσης του τον αγώνα του μ' όλα τα ειρηνικά μέσα βέβαιος ότι έχει τη θερμή υποστήριξη τόσο του δημοκρατικού λαού της Αγγλίας όσο και όλων των άλλων λαών του κόσμου.

"Δεν είναι δυνατό να κλείσει το στόμα του ο λαός όταν έχει μιαν τόσο δίκαιη υπόθεση. Ο κυπριακός λαός είναι μικρός αριθμητικά, λαός, αλλά με μεγάλη ψυχή. Δεν μισεί τον αγγλικό λαό. Καταδικάζει όμως μέτρα σαν κι' αυτά που του στερούν το δημοκρατικό

δικαίωμα να εκφράζει ελεύθερα τις απόψεις του πάνω σε ζητήματα ζωτικής γι' αυτόν σημασίας.

Η Κυβέρνηση απαγόρευσε κι' αυτό το συλλαλητήριο, για το οποίο ζητήθηκε άδεια, προκειμένου να δοθεί ευκαιρία στον κυπριακό λαό να εκφράσει τη γνώμη του πάνω στην απόφαση της βρετανικής κυβέρνησης να επιβάλει σύνταγμα στη νήσο. Αποτελεί μήπως αυτή η απαγόρευση μέτρο δημοκρατικοποίησης του τύπου ή είναι απόλυτα σύμφωνο με την πολιτική που εξαγγέλθηκε στη Βουλή των Λόρδων και των Κοινοτήτων, σύμφωνα με την οποία η Κύπρος είναι από εκείνα τα εδάφη της βρετανικής Κοινοπολιτείας στα οποία η Βρετανική Κυβέρνηση δεν προτίθεται να παραχωρήσει ποτέ ανεξαρτησία. Και πώς μπορεί να συμβιβαστεί η εξαγγελία για την ελευθερία του λαού να εκφράσουν τη γνώμη τους πάνω στο σύνταγμα που προτίθεται η βρετανική κυβέρνηση να επιβάλει στον τόπο, όταν η τοπική διοίκηση αρνείται να παραχωρήσει άδεια συγκέντρωσης, που θα γινόταν ακριβώς για να δοθεί η ευκαιρία στο λαό να εκφράσει τη γνώμη του πάνω στην απόφαση της βρετανικής κυβέρνησης".

Σε παρατήρηση των Αγγλων δημοσιογράφων ότι με την ευκαιρία της εδώ επίσκεψης τους θα ήθελαν να παρακολουθήσουν μια μαζική συγκέντρωση του λαού ο Παπαϊωάννου απάντησε:

"Αποταθείτε στην Κυβέρνηση της Κύπρου και ζητείστε της να παραχωρηθεί άδεια για μιαν τέτλια συγκέντρωση και τότε είμαι βέβαιος ότι θα παρακολουθήσετε συγκέντρωση **100-120**. χιλιάδων λαού μέσα σε λίγες μέρες".

Τα πράγματα εξελίσσονταν ραγδαία και η προσέγγιση των δύο πλευρών επιτυχανόταν σταθερά.

Στις **4** Αυγούστου ο Μακάριος δέχθηκε στην Αρχιεπισκοπή αντιπροσωπεία του ΑΚΕΛ που την αποτελούσαν ο Γενικός Γραμματέας του Ε. Παπαϊωάννου και ο Οργανωτικός Γραμματέας Παύλος Γεωργίου, ενώ αργότερα έγινε σύσκεψη όλων των δεξιών και αριστερών οργανώσεων κατά την οποία αποφασίστηκε η οργάνωση **24**ωρης παγκύπριας παναπεργίας για τις **12**

Αυγούστου.

Σε προκήρυξη τους προς τον Κυπριακό λαό οι οργανώσεις, αφού καταδίκασαν τα ανελεύθερα μέτρα πρόσθεταν:

"Εχομεν όλοι ομοφώνως αποφασίσει ότι η διαμαρτυρία των εργαζομένων πρέπει να εκδηλωθή ειρηνικά, αλλά μαζικά, με μιαν γενική αποχή από τας εργασίας δηλαδή γννική απεργία την προσεχή Πέμπτην **12 Αυγούστου, 1954**. Όλοι οι εργάται, αι εργάτριαι, οι αγρόται, οι έμποροι, καταστηματάρχαι και οι υπάλληλοι πρέπει να διακηρύξουν με την αποχήν των από τας εργασίας, ότι διαμαρύρονται εναντίον των ανελευθέρων νόμων, με τους οποίους φανερά παραβιάζονται τα δικαιώματα του λαού μας".

Στις **7 Αυγούστου** ήλθε και η επίσημη αντίδραση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου με μια πολύ έντονη διαμαρτυρία προς τον υπουργό Αποικιών:

"Εντιμότατον υπουργόν Αποικιών  
Υπουργείον Αποικιών  
Λονδίνον

Εντιμότατε,

Αναφερόμενος εις την διά της εφημερίδος της Κυπριακής Κυβερνήσεως δημοσιευθείσαν υπό ημερομηνίαν **2** τρέχοντος μηνός Αυγούστου δήλωσιν, ότι τίθενται εν εφαρμογή ποινικαί διατάξεις διά των οποίων απαγορεύεται οιαδήποτε εκδήλωσις των εθνικών αισθημάτων του Κυπριακού λαού και περιορίζει απολύτως η ελευθερία του λόγου και τύπου, επιθυμούμεν να θέσωμεν υπ' όψιν της Υμετέρας Εντιμότητος στα εξής:

**1.** Με πραγματικήν κατάπληξιν και πικρίαν επληροφορήθη ο κυπριακός ελληνικός λαός την εφαρμογήν ιταμών και ανελευθέρων νόμων, οι οποίοι αποτελούν κόλαφον και ύβριν κατά της εθνικής αυτού αξιοπρεπείας και επαναφέρουν εν ζωή τρομοκρατικά καθεστώτα παρελθούσης σκοτεινής εποχής, τα οποία ιδιαιτέρως σήμερον, κατά την μεταπολεμικήν κοσμογονίαν, ανεπιφυλάκτως υπό πάντων καταδικάζονται, τα διά των τοιούτων νόμων

εξαγγελθέντα ανελεύθερα μέτρα επιδιώκουν να υποβιβάσουν ένα ιδεολόγον λαόν, έχοντα από αρχαιοτάτων χρόνων ακμαιότατον ελληνικόν πολιτικόν, εις ευτελή και άψυχον ύλην, εστερημένην εθνικών ιδανικών, άτινα μόνα δίδουν περιεχόμενον και νόημα εις την ζωήν των ανθρώπων.

2. Μετά δυσφορίας και αγανακτήσεως διαπιστούμεν την τρομεράν αντινομίαν και αντίφασιν της αγγλικής πολιτικής, ήτις παρουσιάζει εις το διεθνές προσκήνιον ως συνήγορος των αρχών της αυτοδιαθέσεως των λαών, ενώ ταυτοχρόνως επιζητεί να καταπνίξη την έκφρασιν της θελήσεως του κυπριακού λαού προς αυτοδιάθεσιν διά μεθόδων τρομοκρατικών, αι οποίαι υπενθυμίζουν τας μεθόδους των φασιστικών δυνάμεων, εναντίον των οποίων και το υμέτερον έθνος, εν συμμαχία μετά της Ελλάδος επολέμησαν και ανέτρεψαν. Διό και δικαίως τας μεθόδους της εν Κύπρω αγγλικής διοικήσεως κατέκρινε και αυτός ο Αγγλικός τύπος ανεξαρτήτως πολιτικών αποχρώσεων.

3. Ημείς ως Αρχιεπίσκοπος και Εθνάρχης του Κυπριακού Λαού, φορέύς της θελήσεως αυτού και εντεταλμένος διά την φρούρησιν των απαραγράπτων αυτού εθνικών δικαίων, διαμαρτυρόμεθα εντονώτατα κατά της εφαρμογής εν τη νήσω ημών της τοιαύτης πολιτικής και δηλούμεν άπαξ έτι κατηγορηματικώς ότι ο κυπριακός λαός, ουδέποτε θα παύση επιδιώκων πάση δυνάμει και συμφώνως προς τας αρχάς του δικαίου και της αυτοδιαθέσεως των λαών την εθνικήν ελευθερίαν του, διά της ενώσεως αυτού μετά της Μητρος Ελλάδος,

Επί τούτοις διατελούμεν της Υμετέρας Εντιμότητος.

Ευχέτης προς Θεόν

Ο ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Αρχιεπίσκοπος και Εθνάρχης Κύπρου

Μακάριος ΙΙΙ

Εν τη ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου τη 7η Αυγούστου 1954.

Την παραμονήν της Παναπεργίας (11.8.1954) εχθροί και φίλοι, αντίπαλοι και μη, βρέθηκαν κάτω

από την ίδια στέγη στο δημοτικό Μέγαρο Λευκωσίας και μάλιστα υπό την προεδρία του Δημάρχου Λευκωσίας Θεμιστοκλή Δέρβη, Γενικού Γραμματέα του Κόμματος της Δεξιάς ΚΕΚ.

Στη σύσκεψη παρέστησαν όλοι οι εκλεγμένοι δήμαρχοι αντιδήμαρχοι και Δημοτικοί Συμβουλοι που άκουσαν ομιλία του Δέρβη και στη συνέχεια αποφάσισαν να συνεχίσουν τις κινητοποιήσεις τους.

Η σύσκεψη έγινε μάλιστα με πρωτοβουλία του Δέρβη, στενού συνεργάτη του Μακαρίου.

Είπε ο Δέρβης στην ομιλία του:

"Απευθύνω εγκάρδιον χαιρετισμόν προς πάντας υμάς, οίτινες τόσον αυθορμήτως εσπεύσατε σήμερον εις την επείγουσαν πρόσκλησιν μου διά να σκεφθώμεν επί του πρακτέου, κατά την παρούσαν εκτάκτως κρίσιμον στιγμήν των πεπρωμένων της ιδιαιτέρας μας Πατρίδος, κατόπιν της επιβολής των ιδίων ανελευθέρων μέτρων, τα οποία εθέσπισε η Κυβέρνησις κατά τα Οκτωβριανά γεγονότα του **1931**, μέτρων τα οποία και τώρα, χωρίς να δοθή καν η παραμικροτέρα αιτία της εφαρμογής των, τίθενται προληπτικώς εν ισχυϊ αποσκοπούντα εντέχνως να φιμώσουν την ελευθερίαν του λόγου και της σκέψεως ούτως ώστε να μη δοθή η ευκαιρία και κατά τρόπον ειρηνικόν, ως πάντοτε και δημοκρατικόν, να εκφράσουν οι αιρετοί αντιπρόσωποι του λαού, ο τύπος, τα διάφορα κόμματα, αι οργανώσεις και έκαστος ελεύθερος πολίτης την γνώμην των διά την επιβολήν και το ποιόν του προσφερομένου συνταγματικού εξαμβλώματος.

Τεράστιαι ορθούνται σήμερον αι ευθύναι ενώπιον μας, διά την μελλοντικήν πολιτικήν, την οποίαν πρέπει ν' ακολουθήσωμεν εν όψει της επιβολής εξαμβλωματικού τούτου τύπου συντάγματος. Οιαδήποτε προσφορά ή απειλή επιβολής συντάγματος, οιασδήποτε μορφής, μας αφήνει τελείως αδιαφόρους και αδιασείστους εις τας επί του ζητήματος τούτου πεποιθήσεις μας. Δεν θεωρούμε όμως άσκοπον ν' αναφερθώμεν εις την φύσιν και μορφήν του τελευταίου εξαγγελθέντος εξαμβλώματος διότι μας παρέχει νέον

δείγμα της εσφαλμένης πολιτικής την οποίαν ασκεί και του στενού αποικιακού πνεύματος το οποίον διακρίνει την τοπικήν και κεντρικήν Κυβέρνησιν.

Είναι γνωστον ότι οι Κύπριοι απέρριψαν και η Κυβέρνησις δεν επέμενε να επιβάλη το σύνταγμα (Γουνίστερ- Τζάκσον) το οποίον εν πολλοις περιείχε και τινας φιλελευθέρας διατάξεις. Και έρχεται σήμερον η Α. Εξοχότης να δηλώση ότι προτίθεται να επιβάλη σύνταγμα με πλειονοψηφίαν επισήμων και διοριζομένων μελών. Αρνούμεθα να δεχθώμεν, ότι το προτεινόμενον υπό της Α. Εξοχότητος κατασκεύασμα δύναται να ονομασθή καν σύνταγμα. Ο γνήσιος αντιποσωπευτικός θεσμός, ο οποίος ισχύει εις όλα τα πεπολιτισμένα και ελεύθερα κράτη, θα υφίστατο μεγάλον εξευτελισμόν, εάν εδίδαμεν εις το κυβερνητικόν τούτο κατασκεύασμα τον τίτλον του συντάγματος, και πολύ κακούς συμβούλους θα είχεν η αγγλική και κυπριακή Κυβέρνησις διά να προβούν εις τα τελευταία διαβήματα. Και αυτά τα προηγούμενα κυπριακά συτάγματα, ανεπαρκή και ανελεύθερα όπως ήσαν, παρουσιάζουν τουλάχιστον πλειονοψηφίαν αιρετών μελών.

Και εις εν άλλο σημείον θα μας επιτρέψη η Α.Ε. ο Κυβερνήτης να διαφωνίσω μαζί του και να τον ελέγξω, δι' άγνοιαν της ιστορίας. Εις την προ ημερών από του Κυβερνητικού ραδιοφωνικού σταθμού δευτέραν ομιλίαν του η Α.Ε. ο κυβερνήτης ηθέλησε να προσδώση έμφασιν εις το γεγονός ότι όλοι οι υπό κατασκευήν τμηματάρχαι Υπουργοί θα πληρώνονται και μάλιστα θα καλοπληρώνωνται, νομίζων ότι ούτω πως θα ηδύνατο να ψαρεύση οπαδούς των σχεδίων του ψευδοσυντάγματος. Οι Έλληνες απέδειξαν πολύ ενωρίτερον των Μηδικών χρόνων, ότι τον αγώνα "ου περί χρημάτων ποιούνται, αλλά περί αρετής". Και η Ελλάς θυσιασθείσα και κατά τους δύο παγκοσμίους πολέμους και πολεμήσασα δύο αυτοκρατορίας, απέδειξε περιτράνως το βάσιμον της ανωτέρω ιστορικής αληθείας.

Ο σατανικός τρόπος ή μάλλον όπως γράφει ο "Μαγχεστιανός Φύλαξ", ο υποκριτικός τρόπος με τον

οποίον η κυπριακή Κυβέρνησις την προτεραιάν της διακοπής των εργασιών του αγγλικού Κοινοβουλίου ανήγγειλε την εφαρμογήν των ανελευθέρων νόμων διά να μη δυνηθούν η αντιπολίτευσις και άλλοι φιλελεύθεροι και συντηρητικοί Βουλευταί να εξασκήσουν μαστιγωτικόν έλεγχον επί των τοιούτων μέτρων, μαρτυρεί το μέγεθος της ανυπερβλήτου διπλωματικής μηχανορραφίας της γηραιάς Αλβιόνος.

Ευγνώμονας όθεν ευχαριτίας οφείλομεν να απευθύνωμεν και προς όλους εκείνους τους τιμίους Αγγλους ευπατρίδας οίτινες όπως ο Κόμπτον Μακέντζι, ο Χάρολντ Νίκολσον, ο Βόϊκτ, ήγειραν φωνήν διαμαρτυρίας καθώς και εις τας εφημερίδας Μάντσεστερ Γκάρτιαν, Νιους Κρόνιλ, Ντέϊλι Μέηλ, Ντέϊλι Μίρρορ και άλλας, αι οποίαι ανεξαρτήτως πολιτικής αποχρώσεως εκαυτηρίασαν δηκτικώς την ανερμάτιστον πολιτικήν του Λϋττελτον, Ηντεν και της κυπριακής Κυβέρνησης, εις ένδειξιν τιμής και ευγνωμοσύνης προς τους θαρραλέους τούτους αμύντορας των δημοτικών ιδεωδών οφείλομεν πάντες, όπως έπραξα και εγώ προ πολλού, να αναρτήσωμεν πινακίδας των ονομάτων των εις μερικός οδούς των πόλεων και κωμοπόλεων μας.

Υποκύπτουσα η Κυβέρνησις εις την γενικήν παγκόσμιον ήδη κατακραυγήν, κατόπιν της επιβολής των ανελευθέρων τούτων νόμων, σκοπός των οποίων είναι να παραλύσουν πάσαν θετικήν και καρποφόρον ενέργειαν μας εξήγγειλεν υποκριτικώς ότι επιτρέπει πάσαν κριτικήν και πάντα έλεγγον διά την πολιτικήν της και ότι θα δεχθή αύτη εισηγήσεις επί της μορφής του συντάγματος.

Νεώτεραι απόπειραι της Κυβερνήσεως διά του ραδιοφωνικού σταθμού προς επεξήγησιν των οικτρών διαβημάτων της, όχι μόνον δεν την απαλλάσσουν της ευθύνης δι' όσα εξήγγειλεν, αλλά και καθιστούν πλέον καταφανή την ασυλλόγιστον παλιτικήν της, η οποία συνίσταται εις το όπου μας πάρη ο άνεμος και όπου μας φέρη ο νους μας.

Δημιουργική κριτική και δημόσιος έλεγχος είναι τότε μόνον δυνατός όταν αρθούν αμέσως οι

ανελεύθεροι Νόμοι, οι οποίοι ζητούν να φιμώσουν την γλώσσαν του λαού και να παραλύσουν πάσαν νόμιμον ενέργειαν διά την προάσπισιν των λαϊκών ελευθεριών και των λαϊκών δικαιωμάτων. Εκ της άρσεως των ανελευθέρων τούτων Νόμων, η Κυβέρνησις δεν έχει να ζημιωθή τίποτε, όταν έχει απέναντι της ένα λαόν φιλήσυχον και ειρηνικόν, ζητούντα απλώς δικαιοσύνην και σεβασμόν των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ατομικής ελευθερίας, σκέψεως και δράσεως και όταν μάλιστα ο λαός ούτος δεν έδωσε τώρα αφορμάς επεισοδίων και διαταράξεως της τάξεως διά να μεταβληθούν τοιούτοι ανελεύθεροι νόμοι, οι οποίοι ενθυμίζουν το σιδηρούν Παραπέτασμα.

Ημείς οι μόνοι γνήσιοι εκπρόσωποι του λαού έχομεν κατά την στιγμήν ταύτην το ιερόν καθήκον να ζητήσωμεν όπως αποταθώμεν προς τον Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών:

α) Διά να αποστείλη Επιτροπήν εκ δημοσιογράφων και Μελών των Ηνωμένων Εθνών διά να εξετάση επιτοπίως την κατάστασιν, ως αύτη διμορφώθη, κατόπιν της επιβολής των ανελευθέρων τούτων μέτρων.

β). Να ζηήσωμεν από την Κεντρικήν Κυβέρνησιν να αποστείλη βασιλικήν Επιτροπήν εκ μελών του Κοινοβουλίου διά να πεισθή περί της πραγματικής καταστάσεως ούτως ώστε να μη πίπτη αύτη θύμα οποιουδήποτε στενοκεφάλου γραφειοκράτου του υπουργείου των Αποικιών και των εξωτερικών και δυστυχώς και των εδώ υπεθύνων συμβούλων της εις βάρος της αξιοπρεπείας και αυτού του εν Κύπρω, κατόπιν των τελευταίων γεγονότων ανυπάρκτου πλέον βρετανικού γοήτρου.

γ). Πρεσβεία αποτελουμένη εκ του Εθνάρχου και του πρεσβυτέρου κατά θητείαν εκ των δημάρχων, να αναχωρήση εις Αγγλίαν και Αμερικήν εάν ήθελε κριθή σκόπιμον, όπως διά ζώσης εκθέση την κατάστασιν ήτις όζει Ναζισμού, Φασισμού και Ολοκληρωτισμού.

Και θα με ερωτήσετε, τελειώνοντας την προσφώνησιν μου ταύτην, εάν δεν κρίνωμεν ορθόν να

παραιτηθώμεν πάντες οι δήμαρχοι και δημοτικοί Σύμβουλοι, εις ένδειξιν διαμαρτυρίας.

Απαντώ αδιστάκτως όχι,

1.Θα απαιτέλει προδοσίαν κατά το παρόν τουλάχιστον στάδιον του αγώνος να εγκαταλείψωμεν τας επάλξεις μας εφ' όσον δεν διωρίσθημεν υπό της Κυβερνήσεως, αλλ' εξελέγημεν λαϊκή ψήφω. Να παραιτηθώμεν μάλιστα όσοι εξ ημών έχομεν και άλλα αξιώματα κατόπιν κυβερνητικού διορισμού είναι δεκτόν, εάν ήθελε το εγκρίνη η παρούσα Συνέλευσις κατόπιν συζητήσεως.

2. Πρέπει να εννοήσωμεν καλώς ότι εις την Αμερικην και την Ευρώπην έχουν βαρύτητα μεγαλυτέραν αι Πρεσβείαι αποτελούμεναι από πρόσωπα περιβεβλημένα με αντιπροσωπευτική ιδιότητα. Οι ιδιώται ή άλλοι ειδικοί δύνανται να μετέχουν πρεσβειών μόνον ως τεχνικοί σύμβουλοι.

Ο Εθνάρχης, φύσει και θέσει αρχηγός του ελληνικού Κυπριακού λαού, αποτελεί και αυτός καθώς και τα μέλη της Ιεράς Συνόδου, αιρετούς αντιπροσώπους του Ελληνικού Κυπριακού λαού εφ' όσον και ούτοι ανήλθον εις τους θρόνους των διά της λαϊκής ψήφου.

Κύριοι, ο αγώνας είναι υπέρ πάντων και απαιτείται σύννεσις και συγκεντρωτική πρωτοβουλία εκ μέρους εκείνων οι οποίοι αυτήν την στιγμήν ετάχθησαν φρουροί της ιεράς υποθέσεως της πατρίδος των".

Στη σύσκεψη αποφασίστηκε όπως, αν καταστεί αναγκαίο, τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο συνοδεύσει και ένας ή δύο από τους δημάρχους στη προγραμματιζόμενη μετάβαση του στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου σκεφτόταν να μεταβεί για να παραστεί στις εργασίες της Γενικής Συνέλευσης, κατά την επικείμενη συζήτηση της κυπριακής προσφυγής.

Η απόφαση για συνοδεία του Μακαρίου από ένα ή δύο δημάρχους αποτελούσε κάποια μορφή νίκη της Αριστεράς που ήλπιζε ότι τελικά θα μετέσχε σε μια τέτοια αποστλή και άνθρωπος της, για πρώτη φορά.

Όμως, ενώ η απόφαση λήφθηκε στη σύσκεψη υπό τον Δέρβη, την επομένη σαν εκδόθηκαν οι αποφάσεις που περιλάμβαναν περαιτέρω κινητοποίηση, διαμαρτυρίες και αποστολή τηλεγραφημάτων για τους αντιστασιακούς νόμους, δεν περιλαμβανόταν η απόφαση αυτή στο κοινό ανακοινωθέν.

Η Παναπεργία της 12ης Αυγούστου ήταν γενική και όλη η Κύπρος νεκρώθηκε για 24 ώρες. Αυτό αποτελούσε ένα ακόμα δείγμα της δύναμης που είχε αρχίσει να συγκεντρώνει στα χέρια του ο Μακάριος και σίγουρα δεν πέρασε απαρατήρητο από τον Κυβερνήτη Αρμιτεϊτζ.

Πριν τελειώσει η Παναπεργία ο Μακάριος κάλεσε με ανακοίνωση του το λαό σε νέα κινητοποίηση: Παγκύπρια Δέηση στις 22 Αυγούστου στον ι.ν. Φανερωμένης στη Λευκωσία, ενόψει και της αναμενόμενης κατάθεσης της προσφυγής της Ελλάδας για την Κύπρο στον ΟΗΕ, στις 20 του μηνός και για διαμαρτυρία για τους αντιστασιακούς νόμους.

Ενισχυμένος από τις λαϊκές κινητοποιήσεις, ο Μακάριος εκμεταλλεύθηκε ακόμη τη γιορτή του Δεκαπενταυγούστου και μίλησε υπέρ της ένωσης από του άμβωνος της εκκλησίας της Παναγίας Τροοδίτισσας, μια ομιλία που θεωρήθηκε σαν δεύτερη καταπάτηση των αντιστασιακών νόμων από τον ίδιο μετά την Παναπεργία και τις διαμαρτυρίες του.

Στην εκκλησία είχαν μεταβεί για να ακούσουν το Μακάριο 6.000 λαού και πολλοί ξένοι δημοσιογράφοι. Ο Μακάριος εκμεταλλεύθηκε την παρουσία τους για να στείλει τα μηνύματα του στον Κυβερνήτη τονίζοντας τα ακόλουθα:

"Η Παρθένος Μαρία έσωσε το ελληνικόν Έθνος από τους Τούρκους και βραδύτερον, κατά την διάρκεια του μεγάλου πολέμου, από τους Γερμανούς. Τώρα προσευχόμεθα προ του Αγίου βήματος όπως βοηθήση εις την σωτηρίαν της Κύπρου. Η Κυβέρνησις της Κύπρου προσπαθεί να φιμώσει τα αισθήματα μας με τους καταπιεστικούς νόμους της, Νομίζομεν ότι είναι γελοίον να φαντάζεται, ότι είναι δυνατόν να

καταστείλη τον αγώνα μας διά περιοριστικών Νόμων.  
Ουδέποτε θα υποκύψωμεν εις εκφοβισμόν.

Ο Κυβερνήτης Αρμιτέϊτζ, σαν ρωτήθηκε από τους δημοσιογράφους να πει αν σχεδίαζε κάποια ενέργεια εναντίον του Μακαρίου είπε:

"Την υπόθεση εξετάζει ο Τορναρίτης".

Οαν πιέστηκε από τους δημοσιογράφους περισσότερο επανέλαβε:

"Αδυνατώ να πω επί του παρόντος. Το ζήτημα βρίσκεται εξ ολοκλήρου στα χέρια του Γενικού Εισαγγελέα".